شەماڵ عبدالرحمن موفتی

اللّٰه

شنەی ڕەحمی خوا

ئامادەکردنی : عادل شاسواری

٢٠٠٧

بسم الله الرحمن الرحيم

- شنەی رەحمەتی خوا ...الله
- شەماڵ عبدالرحمن موفتی .
- ئامادەكردنی : عادل شاسواری.
- ٢٠٠٧
- چاپی یەكەم ٢٠٠٧
- ژمارەی سپاردن ﴿٤٦٩﴾
- چاپ: چاپخانە و ئۆفسێتی قانع .

ئايين ئامۆژگاريە

دەمــەوێت لــەم بەیەکگەیــشتەنەوەیەدا ئــەم چــەند بیرخستنەوەیەتان پێشکەش بکەم (الدین النصیحة) :

هەمو کارێکی بەڕواڵەت خێر مەرج نیە لای خوای متعال (خێر) بێت.. کاتێك لای خوای مەزن بەخێر دەنوسرێت کە ئەم مەرجانەی خوارەوەی تیادا بێت:

* بکەری ئەو کارە دەبێت (یەکخواناس – موحد) بێت.
* بکەری ئەو کارە دەبێت نیەتی ڕەزامەندی خوا بێت.
*هۆکاری ئەنجامدان و گەیانـدنی ئـەو کـارە دەبێـت ڕێگا پێدراو بێت. . واتە (مباح)بێت.

بیرتان دەخەمەوە کە ئەنجامدانی (فـرض) ەکـان، "نوێژ، ڕۆژو گرتن، زەکات دان، حـەج کـردن، جیهـاد" لەلوتکەی کارە خێرەکانن، هـەروەها گوێڕایـەڵی و بەدەمـەوە بـونی دایك و باوك، دەستپاکی و کاسپی حەڵاڵ.

بــزانن کــەکاری خێــر یــەك ئاراستەی هەیــە، لەدڵــەوە دەردەچــێت و جەنگەڵــستانی (نفــس) دەبــڕێ و لەئەندامەکانــدا بەشــێوەی کــردار دەردەکــەوێت. واتــا

بەپێچەوانەوە ڕو نادات. ...سوجدە بردن بێ ئامادەبونی دڵ سوجدە نیە لای خوا.

لەفیکری ئیسلامیدا زەمی دنیا کراوە، هەندێك خوشك و برا دوخالی گرنگیان بۆ ڕون نەبۆتەوە لەم (زەمی دنیا) یەدا، ئەویش ؛

ویستی دنیا بەمەبەستی ئەنجامدانی ئەرکی خەلافەت، ئەنجامدانی ئەرکی مرۆیی و کۆمەلأیەتی. ئایا راستە ئەمرۆ کەسێك بیەوێ وەك مرۆڤێکی سەردەم بژی بەلأم تەلەفۆنێکی نەبێ ؟یاخود لانەیەکی نەبێ تیایدا بحەوێتەوە ؟یان کارێکی نەبێ بژێوی ماڵ و منداڵی دەربکات ؟ کەواتە هەر هۆکارێکی دنیا بۆ بەدیهێنان و بەمەبەستی جێبەجێکردنی ڕۆڵی مرۆڤایەتی مرۆڤ پێویستە. . ئیسلام دژی نیە.

کەواتە: ویستت بۆ دابین کردنی ئەپارتمانێك "شوقەیەك"، سەیارەیەك، هاوسەرێك، نیشێك. ..لەپێناوی هەڵسان بەئەرکە شەرعیەکانت،

ویستێکی مەشروع و پێویستە. هەندێك كەس لەوانەیە بڵێن دنیا بەهێزەو كار ئەكاتە دڵمان، منیش دەڵێم راستە. بەڵام لەكاتێكدا خۆتی بۆ شل بكەیت و بێ هەڵغان بیت. ئەی بۆچی ڕۆژانە خوای گەورە بانگمان دەكات بۆ پەیوەندیكردن ؟ بەڵێ (٥) جار لەرۆژێكدا دەبێت ئەو دڵە بخەیتە ڕوی ڕەحمەتی خواوە تا تەپوتۆزی ئەو ڕۆژەی لەسەر لاچێ (٥)جار. ..(٥)جار...ڕۆژانە.

چابڕوانە، ئەوەی نوێژ ناكات دنیا چەند ئەزیەتی دڵی داوە.

خۆشەویستی دنیا، ئەمەیە هەدەغە لێكراوەكە، ئەمەیە هێز لێكراوەكە، بۆ؟ چونكە چەق و سەنتەری عیبادەت و هەمو كارێكی خێر(دڵە). دڵیش دەبێت تایبەت بێت بەپەروەردگارەكەی. بەكورتی : هەر خۆشەویستیەك دورت بخاتەوە لەخوا.. ئەوە دەبێتە خواوەندت، پەنا بەخوا.

لەوانەشە هەندێك كەس بڵێن: خواش دەپەرستم و دنیاش دەخەمە دڵمەوە!! ئەم قسەیە زۆر هەڵەیە، چونكە خوای متعال دەفەرموێت ﴿ما جعل الله لرجل من قلبين في جوفه﴾ "الاحزاب: ٤" هەروەها ئەو نەمامەی خۆشەویستی دنیا لقی پیسی لێدەبێتەوە، وەك: حەسودی، رەزیلی، گوێ نەگرتن لەبەرامبەر، تەماع، هەمو ئەم فەسادە رەوشتیانە دەگەڕێتەوە بۆ خۆشەویستی دنیا، هیوادارم سود وەرگرن و بێ بەشمان نەكەن لە دوعای خێر.

گەورەیی زیكری خوا

خوای متعال لەسورەتی الاحزاب دا دەفەرمویت :

﴿ والذاكرين الله كثيرا واذكرات أعد الله لهم مغفرة واجرا عظيما ﴾واتە: خوا لێبوردن و پاداشتێكی گەورەی ئامادەكردوە بۆ ئەو موسلمانانەی كەزۆر زیكری خوا دەكەن (لەنێرو مێ).

بنەمای ئەم خواپەرستیە (ذكر)ە كە نشینگاكەی لەدلدایە، نیمكەتی ئەو دلی بڕواداره واتە: پەرستشێكی تایبەتە بە دل و دەرون (عیبادەتێكی قەلبیە). كەواتە بیركردنەوە لەهەر ناوێك لەناوەكانی خوا (زیكرە).

صەلاوات لەسەر گیانی پاكی رسول الله (زیكرە) چونكە داوا لەخوا دەكەیت صەلاوات و بەرەكات بڕژێنێت بەسەریدا.

هەر پەیوەندیەك لەگەل خوادا (زیكرە) وەك : نزا"دعا"، داوای لێبوردن، داوای بەهەشت، داوای حەلال، داوای لێخۆشبونی خوا بۆ یەكێك، داوای شیفا بۆ موسلمانێك، داوای خێر بۆ خۆت یا بۆ موسلمانێك، داوای

دورخستنەوەی شەڕو بەلا لەخۆت وموسڵمانان. ..ئەمانە هەموی زیکر و هۆکارن بۆ وەرگرتنی لێبوردن و پاداشتی گرنگ لەلایەن خواوە. خوا خۆی بڵێ (پاداشتی گرنگ !!!) جا بیر بکەرەوە دەبێت چەند گرنگ و گەورە بێت.
ئەوەندە گەورەیە پێغەمبەری نازدارمان صلی الله علیە وسلم بەپێوەرێکی داناوە زیندو مردوی پێ جیادەکرێتەوە، دەفەرموێت ﴿ مثل الذی یذکر ربە والذي لایذکر ربە مثل الحي والمیت ﴾ "رواه البخاری" واتە: ئەوکەسەی کە خوای لەیادە و ئەوەی لە یادی نیە وەك جیاوازی نێوان زیندو و مردو وان.
نزا و دوعا لوتکەی هەموو جۆرەاکانی زیکرە، ئاگادار بەو غافڵ مەبە لەم خالانە :

١. بە ستایشی پەروەردگار دەست بە دوعاکەت بکە.
٢. پاشان داوای سەلاواتی خوا بکە بڕژێ بەسەر پێغەمبەر دا.
٣. بەدڵێکی پڕ بڕوا بە وەلامدانەوەی خوا، داوا بکە.

٤. دڵنیابە کە دوعاکەت وەرگیراوە، بەڵام چۆن و کەی پەروەردەگار وەڵامت دەداتەوە؟ ئەوە لەحیکمەتی خوایەو ئێمە نایزانین.

٥. دڵنیا بە کە خوای متعال هەمیشە خێری تۆی دەوێ.

٦. هەر لەتوانای زاتی الله یەکە دوعایەکت بۆ ئەنجام بدات. ئامما. .ئامما. .دڵت ڕونەکاتە ئەم و ئەو.

شنەی ڕەحمی خوا

﴿ ان الله نفحات الا فتعرضوا لها ﴾[1] خواى متعال (هەرچەندە قاپى ڕەحمەتى والآيە و دانەخراوە) بەلآم بەشێوەى تايبەت دەينێرێت، بەشێوەى سروەيەك يان شنەيەك بەهۆى " جوانى و ئيخلآصى كردارێك " ياخود بەهۆى پاكى كەسێك، پيرۆزى كەسێك، ناڕەحەتى كەش و بارو دۆخێك، ستەم لێكردنێك.. رسول الله (صلى الله عليه وسلم) ئەفەرموێت :خۆتانى بخەنە بەرى.

ئەو شنەيە (نفحات)ە ژەنگى دڵ لادەبات.

ئەو (نفحات)ە لاوازى روح ناهێڵێ.

ئەو (نفحات)ە تەمەڵيى دەكاتە هيمەت.

---

[1] ئەم فەرموودەيەم بەم مەتنە دەست نەكەوت ئەوەى بەردەستم كەوتووە لەسەر ئەم چەمكە ئەمەيە: ئەنەسى كوڕى مالك "رەزاى خواى لێبێت "دەگێڕێتەوە پێغەمبەر صلى الله عليه وسلم ئەفەرموێت: ﴿افعلوا الخير دهرة وتعرضوا لنفحات رحمة لله فان الله نفحات من رحمته ......﴾ لە زنجيرەى صحيحى شێخ ئەلبانى دا ژمارە (١٨٩٠)ى فەرموودەى (حسن) ى پێدراوە . ع.شاسوارى

ئەو (نفحات)ە ئاسۆی بیرکردنەوە بەهێزو فراوان دەکات.
دەبێتە هۆکارێك بۆ هیدایەت و پتەوکردنی ئیمان.....

فرسەتێکی گەورەیە بۆ قبوڵ بوونی دوعا.. زەکەریا پێغەمبەر (سەلامی خوای لێبێ) زۆربەی کات لەمیحرابدا بوو، نوێژی دەکردو دەپارایەوە لەخوای مەزن، بەلام کاتێك لە مریەمی پرسی ﴿سەلامی خوای لێ بێ﴾ : ئەی مەریەم، ئەمەت لەکوێ بو؟

مەریەمیش دەفەرموێ : ئەمە لەخواوەیە، خوا ڕزق دەبەخشێ بەویستی خۆی بەبێ حیساب.

زەکەریا زانی ئەوە کاتی (نفحات)ی خوایە، هەر لەو شوێنەدا پاڕایەوە لەخوا کە کوڕێکی پێبدا کە میراتی زانست و نهێنی پێغەمبەرایەتی پێببەخشێ و پاش دوعاکە ی نوێژی کرد، لەنوێژەکەیدا مژدەی کوڕی پێدرا، (فرشتەکان پێیان ڕاگەیاند بەدەنگ !!!)خوا کوڕێکت پێدەبەخشێت دەبێتە پێغەمبەر ﴿ فنادته الملائكة وهو قائم يصلي في المحراب ان الله يبشرك بيحي

مـصدقا بكلمـة مـن الله وسـيدا و حـصورا ونبيـا مـن الصالحين﴾

ئايا كەی (نفحات) ی خوای متعال هەڵدەكات :

١.لەكاتی ئەوپەڕی ملكەچی"خشوع"دا.

٢.لەكاتی ئەوپەڕی گوێڕایەڵی "اطاعة"دا.

٣. لەكاتی خێركردندا بەدڵسۆزیەوە (اخلاص).

٤. لەكاتی سەردانی نەخۆشدا.

٥. لەكاتی ئارامش و خۆگریدا (صبر).

٦. لەكاتی لێبوردندا (العفو).

٧.لەكاتی دوركەوتنەوە لە گوناه.

٨.لەكاتی بەگوێكردنی دایك و باوكدا.

٩. لەكاتی وەرگرتنی زانست و بڵاو كردنەوەی لەبەرخوا.

١٠.لەكاتی دڵخۆشكردنی بێ باوكان و دڵشكاوان.

١١.لەكاتی بانگدا....

(نفحـــات)ی خـــوای گـــەورە زۆرە بـــەڵام ئێمـــە كـەمـتـــەرخـەمـیـــن...

خوا بەندەکانی خۆی دەناسێت

دەگێڕنەوە: لەئاوەدانیەکدا پیاوێك هەبو نوێژی نەدەکرد و منداڵەکانیشی فێر نەدەکرد، بەڵام بەهیچ جۆرێك زەرەری نەبو بۆ کەس.

ئەم پیاوە ئەجەلی دێت و هیچ کەس خۆی تێ ناگەیەنێت، بەڵکو ناشیەڵن لەئاوەدانیەکەدا بەخاك بسپێردرێت. ناچار سێ کوڕەکەی دەیبەنە دەشت و چاڵێك بۆ باوکیان هەڵدەکەنن، گەورەکەیان دەڵێ وابزانم مردو دەبێ بشۆرێ. بەهەرسێکیان تەرمی باوکیان دەشۆن و پاشان یەکێکیان دەڵێ وابزانم دەبێ نوێژی جەنازەی لەسەر بکرێ، بەڵام ئەم ئەگبەتانە نوێژە فەرزەکان نازانن چجای نوێژی مردوو !!

بڕیار دەدەن کە چاوەڕوان بن کە ڕێبوارێك ببینن و نوێژ بکات لەسەر جەنازەی باوکیان. پاش چەند ساتێك پیاوێکی دەشتەکی بەوێدا تێپەڕ دەبێ بەسەر حوشترێکەوە. بانگی دەکەن و حاڵ و حیکایەتی خۆیانی بۆ باسدەکەن و لێی دەپاڕێنەوە کە نوێژی جەنازە لەسەر

باوكيان بكات .. كابراى دەشتەكى دەڵێ: وەى بەسەر چاو، نادەى لاى يەكەوە ريزبن بەرەو قيبلە.. خۆشى دەچێتە پێشيان والله اكبر دەڵێ. .. پاشان بەخاكى دەسپێرن و كاكەى دەشتەكى جێيان دێڵێ.

شەو باوكى كوڕەكان دەچێتە خەوى هەرسێكيان و بەڕويەكى خۆش و بەزەردەخەنەوە دەڵێ ئامان ئامان نوێژتان نەفەوتێنن، يەكەم حيسابى قەبر لێپرسينەوەى نوێژە.

ئەوانيش دەڵێن : باوكە خۆ تۆ نوێژت نەدەكرد !!ئەى چۆن ئەوەها ڕوت گەشە ؟

باوكەش لەوەلامدا دەڵێت : من بەهۆى كابراى دەشتەكيەوە خوا لێم خۆش بو !!

ڕۆژ دەبێتەوەو هەركەس خەونى خۆى دەگێڕێتەوە بۆ يەكتر، دەبينن هەمان خەونيان ديوە. بڕيار دەدەن كە كابرا دەشتەكيەكە بدۆزنەوە و لێى بپرسن ئاخۆ هۆى چى بوە كە باوكيانى لەسزاى قەبر ڕزگارى بووە؟

هەرسێکیان دەچنە دەشت و چاوەڕێی کابرا دەکەن و پاش ماوەیەك لەدورەوە پەیدا دەبێ، هاواری بۆ دەکەن و ئەویش دەیانناسێتەوەو بەرەو پیریان دێت. خەونەکانیانی بۆ دەگێڕنەوە و داوای هۆی لێخۆش بونی خوایی دەکەن بۆ باوکیان لە سایەی ئەو کابرا دەشتەکیەوە.

کابراش شەرم دەیگرێ ئەوانیش زۆر ئیلحاحی لێ دەکەن، پاشان دەڵێ :

ئازیزانم واللە من نوێژی جەنازە نازانم !!! بەلأم کە ئێوەم دی بەو حاڵە زۆر خەفەتم بۆ خواردن و ڕیزمکردن و رومکردە قیبلە وتم: خوایەگیان تۆ خۆت ئاگاداریت کە ماڵ و خزم و سەروەتت نەداومەتێ، تەنها ئەم حوشترە نەبێ، قەسەم بە گەورەی ناوی زاتی تۆ ئەگەر ئەم مردوە بهاتایەتەلام بەمیوانی، حوشترە کەمم بۆ سەردەبڕی. ئەوا ئەو میوانی تۆیە و تۆش باشترینی باشترینەکانی (اجود الاجود) ینیت و کەیفی خۆتە !!

بۆ ئەگەر ئەبێ ئاوها خوا بناسین، ئاوها سیفەتەکانی ئەبێ

بە ڕەحمەت و لێبوردنی اللە، خوا خوای ئەبەدانی خاوەن

ئەناسێنێ،

شێوەی ڕاستەقینەی دنیا !!

خوایە گیان ئەی خاوەنی ڕوح و زاتمان، دنیامان پیشان بدە بەو شێودیەی پیشانی پیاوچاکانی دەدەیت، خوشك و برای خوێنەرم: چی تێ ئەگەیت لەم باسەی خوارەوە :حەسەن و حسێن نەخۆشکەوتن و باوك و دایکیان نەزریان کرد کە ٢ڕۆژ بەڕۆژو بن بەنیەتی چاکبونەوەیان.

باوکیان علی کوڕی ابو تالبە (سەلامی خوای لەسەر بێ) و دایکیشیان (فاطمة)یە سەلامی خوای لێبێت. کچی رسول اللەیەو دایکی (امام) پێشەوا پێشەنگەکانە، ئەو برە گەنمەی هەیانبو بەشی ٣نان دەکات. وتیان بەسمانە بۆ ڕۆژو شکاندنمان، ڕۆژی سەرولەتێك ئەخۆین. .ڕۆژی یەکەم بەشی نانێك هەویر شێلراو برژێنرا بۆ بەربانگ .. لەکاتی بەربانگدا پیاوێك لەدەرگای داو وتی :ماڵەکە... هەژارم برسیمە!!علی (سەلامی خوای لەسەر بێت) فەرموی:(فاطمة)هەژارەو برسیەتی ؟فاطمة (سەلامی خوای لێبێت) فەرموی: نانەکەی بەرێ ئێمە

هەر ئاوەکە ئەخۆین اابەم شێوەیە ڕۆژوی یەکەم ڕۆژیان بردە سەر. لەڕۆژی دوەمداو لەکاتی بەربانگدا، بێ باوکێك لەدەرگایدا ااا کولێرەی دووەمیشیان پێدا ااو تەنها ئاو خۆراکیان بو االڕۆژی سێهەم تەنها ئەو بڕەیان مابو کە یەك کولێرەی لێ دروست دەبێ (حسن و حسێن شیرە خۆرەن) ڕۆژی سێهەمیش ئەسیرێك لەدەرگای داو دواکولێرەش درا بەئەو ااا بەلاّم "الرزاق" "البصیر" چاوی لێیانەو ئەم ئایەتەی ناردە خوارێ کە تارۆژی دوایی موسڵمانان بیخوێنن و دەرسی لێ وەرگرن ﴿ویطعمون الطعام علی حبه مسکینا ویتیما وأسیرا﴾ بۆ ئەم قوربانیدانە"تضحیة"یە ؟وەلاّم ﴿انا نخاف من ربنا یوما عبوسا قمطریرا﴾. لەخوا دەترسین پاداشتی ئەم ترسە چی بو ؟ وەلاّم

﴿فوقاهم الله شر ذلك الیوم ولقاهم نظرة وسرورا﴾ پاداشتەکەی ڕزگاربون لە ناڕەحەتی قیامەت و بەرکەوتنی تیشکی شەوقی بینینی خواو فەرەحی هەتا

هەتایی. ئەمە دەرسێك بو لەقوتابخانەی ئەهلی بەیت "سەلامی خوایان لەسەر".

تیشکێك بۆ سەرچەمکی ڕەحمەت

پێغەمبەری ئازیز (دروودی خوای لەسەر) لەهاوەڵانی خۆی پرسی سەبارەت بە (ڕەحمەت)، ئەوانیش فەرموویان :ڕەحمەت ئەوەیە کە ڕەحممان هەیە بەسەر منداڵ و خێزانمان و کەس و کارمان و..... رسول الله (دروودی خوای لەسەر) فەرمووی: ئەو جۆرەم مەبەست نیە. مەبەستم ڕەحمەتی گشتی یە. پێویستە موسڵمانان ڕەحمەتەکەی هەموو مرۆڤایەتی بگرێتەوە بەڵکو بگاتە ئاژەڵ و ڕووەکیش.

بە داخەوە ئەمڕۆ بازرگانی دەکرێ بەسەر ئوممەتی ئیسلامەوە و ئەم چەمکەمان پێ دەفرۆشنەوە !! ئەمڕۆ فیکریی ڕۆژئاوا داوای چاندنی چەمکی بەزەیی و لێبوردن لەگەڵانی موسڵمان دەکات !!! سبحان الله ئیسلام پێش چواردە سەدە ئەم چەمکەی چاندوە لەوێنای (تصور) گەلانی ئیسلامدا. پێغەمبەری ئیسلام (دروودی خوای لەسەر) بەوردی ئەم ڕەوشتانەی بڵاوکردووە، بەجوانیش وەرگیران لەلایەن ئوممەتەکەیەوە بۆ نموونە :

١. لەقورئانـدا خـوای گـەورە دەفـەرموێت :﴿ خلقكـم مـن نفـس واحـدة ﴾ واتـە: هـەمو مرۆڤایـەتیمان دروسـت كـردووە لـە تاقـە نەفـسێك .. ئەمـە زەنگـی یەكـسانی مرۆڤایەتیـە.. واتـە: هـەمووتان یەكسانن، كەچـی ئێـستا گەلانی رۆژئاوا باسی یەكسانیمان بۆ دەكەن !!لاحـول ولا قوە الا بالله.

٢.پێغەمبـــەر (درودی خـــوای لەســـەر) فەرمویـــەتی :(هەركەسـێك نەشـكەنجەی بەنـدەی خـۆی بـدات نەشـكەنجەی نـەدەین)، كەچـی هەڵمـەتی دژایـەتی نەشكەنجەدانی مرۆڤ لەغەربەوە بۆمان دێت ؟ئایا ئەمە جێی داخ نیە ؟

٣.هەڵگرەكەی پەیامی خوا، حەزرەتی پێغەمبەر (درودی خوای لەسەر) دەفەرموێت: (دخلت امراه النـار فی هـره..) خـوای متعـال ژنێكـی خـستە دۆزەخـەوە بـەهۆی پشیلەیەكەوە !!بۆ ؟ چونكە نەنانی پێ داوەو نەبەرەڵای

کرد تانان بۆ خۆی پەیدا بکات. بەلام ئەمڕۆ باسی بەزەیی و مافی ئاژەڵمان بۆ دەکەن !!

جارێکیان رسول الله (درودی خوای لەسەر) کۆترێکی بینی پەشۆکاو باڵە فڕێ یەتی لەتاو بەچکەکانی کە نەماون لە هێلانەکەیدا، فەرموی {من فجع هذه بولدها؟} کێ ئەمەی تۆقاندودو منداڵەکانی لێ دورخستۆتەوە ؟

٤. تەنانەت سەربڕینی ئاژەڵ ئادابی خۆی هەیە وەك: سەربڕین بەچەقۆی تیژئەبێ ، نابێ ئەو ئاژەڵە خوێن ببینێ، نابێ چەقۆی قەسابەکە ببینێ، نابێ چاوی لەسەربڕینی ئاژەڵی تربێ . جارێك پێشەوا عومەری کوڕی خەتاب یەکێکی بینی مەڕێك رادەکێشێ لەقاچیەوە بۆ سەربڕین پێی فەرمو : ئایا ئەتەوێت دوجار بیکوژیت ؟

رەحمەت لەفیکری ئیسلامییدا هەرگیز لەئەقڵ جیانابێتەوە، سەرەتای هەیەو کۆتایی نایەت و دەبێ وەك

هەمو رەوشتێکی پەیداکراو کاری بۆ بکرێت لەپێناو چاندنی لەدڵدا. چەند هاوەڵێکی رسول اللە (درودی خوای لەسەر) سکالای کەم رەحمەتیان کرد واتە (دڵ رەقی)، رسول اللە ئامۆژگاری کردن کە، دەست بهێنن بەسەر سەری هەتیوداو نان بەفەقیر بدەن، رەقی دڵتان نامێنێ و مرازتان دێتە دی. هەروەها خوێندنی قورئان و چونەلای نەخۆش و سەردانی گۆڕستان و چاکە کردن و یارمەتی لێقەوماوان و دڵشکاوان و کەم ئەندامان ... ئەمانە دڵنەرم ئەکەن و ئاسۆی چەمکی رەحمەت لەوێنای ناخمانا فراوان دەکەن. با رەحمەت ببەخشین بەڵکو خوای ارحم الراحمین رەحممان پێ بکات. ..آمین آمین.

ڕوکردنە قیبلە !

باوەڕهێنان بەوەی کە بابەتی رزق و رۆزیمان بڕاوەتەوە لای خوای متعال، مەسئەلەیەکی ئیمانی گەورەیە و زۆر زۆر پێویستە تێی بگەین. دەگێڕنەوە کە لەزەمانی بایەزیدی البسطامی دا (رەحمەتی خوای لێ بێت) پیاوێك هاتە خزمەتی و لەسەر دەستی ابو یەزید تەوبەی کرد. کابرا (کفن دز بو). خەڵکی لێیان پرسی هۆی تەوبەکردنەکەی چی بوو ؟ کابرا وتی: زیاد لەهەزار گۆڕم هەڵداوەتەوەو کفنەکانیانم دزیوە (هیچیان ڕویان بەرەو قیبلە نەبوە)!! تەنها لەم دواییەدا دوانیان رویان لەقیبلە بوە و سامیان هەبوە و کاریان تێکردم کە تەوبە بکەم.. خەڵکی پرسیاریان لە ابو یەزید کرد: ئاخۆ هۆی ئەوە چیە؟ (چونکە هەر مردویەك کە بەخاك دەسپێررێت ڕووی لە قیبلە دەکرێت) ابو یەزید فەرموی : ئەوە هی گومان کردنە لەم تێگەیشتنە راستەقینە کە ﴿رزق لای خوایە و لەئاسمانە، خەڵکی لەزەویدا بە شوێنیا دەگەڕێن﴾ چونکە خوای گەورە دەفەرموێت

﴿وفى السماء رزقكم ﴾ واتە: رزقتان وا لەئاسمان. تەواو دەبێت باوەر بکەیت و تەسليم ببيت بەو راستی يە.

کاتێـك عـەرەبێکی دەشـتەکی دەرونپـاك ئـەم ئايەتـە دەبيستێت ﴿فـورب الـسماء والارض انـه لحق مثلما انكـم تنطقون﴾ واتە: قەسەم بەخاوەنی ئاسمان و زەوی ئەمە هەقـە (بـوونی رزق لـەئاسمان) کـابرای دەشـتەکی وتـی: ئەمـە چ ناپياوێـك خـوای گـەورەی تـورەکردوە تـاخوای گەورە سوێند بەزاتی خۆی بخوا ؟خوشك و براكانم، واتیٚ مەگەن کەمن هانتان دەدەم پاڵی لیٚ بدەنەوە و کارنەکەن و شوێنی هۆکار نەکـەون. هـەرگيز ئـەوە مەبەسـتم نيـە، بەڵکو مەبەستم ئەوەيە کە ئاممان گومانت نـەبیٚ لـەوەی کە رزقمان لای خوايە، بيرت ئەخەمەوە کـەخوای متعـال فەرمانی کردووە بە هەوڵدان بۆ پەيداکردنی رزق، بەڵام:

١.هەوڵدان وەك واجبە بەڵام دەوری نيە.

ئەی بۆ هەوڵ بدەين ؟ چونکە دەبیٚ رێز لـە گرتنەبـەری هۆکـاری حـەڵاڵ بگـرين. کـەخوا پيـشەيەك ئـەکات

بەنسیبت، یان دوکانێك، کارێك ...هتد ڕێز بگرە لەو دانانەی خوا بۆت.

٢. خودی هەوڵدانەکە (زاهیرە، ڕەسمێکی دەرەکی یە) بڕیارو ویستی خوا بنەمای مەسەلەکەیە، کەپەیوەندی نەکەیت بەکەسێك بۆ دامەزراندنت لە فەرمانگەیەك یان هەر بەرژەوەندیەك و وابزانیت ئەوکەسە ئەتوانێت (بەخودی خۆی) خێرت پێ بگەیەنێت، ئەوە سەقەتیەکی ئیمانە تیاتداو وێرانی تەوەکولتە، خێرا تەوبە بکەو تەوەکول و پشت بەستنت راستکەرەوە.

هیوادارم سودت لێ وەرگرتبێ لەبابەتەکە.

بەرنامەی ڕزگار بون لەدەسەڵاتی نەفس

بەشی (١)

سەرفرازی موسڵمان لە "انفاق"(بەخشش لەپێناوی خوا) دایە..ئەگەر نازانی بزانە: بەخشش(بەخشین) ی پارە بەشێکی بچوکە لەبازنەی چەمکی بەخشش. بەخششی رەنج، بەخششی زانست، کات، هەست، گیان...ئەمانە هەمووی نمونەن بۆ جۆرەکانی بەخشش.

نەفس سروشتی وایە کە (ملکەچی) ناکات بۆ غەیری خۆی، حەز بەژێردەستەیی کەس ناکات، تەماشای دڵ و عەقڵ دەکات و هەوڵ دەدات فێڵیان لێ بکات !! بەلام: کەزانی مەسەلەی جددیە بڕیاری کۆتاییە تەسلیم دەبێ و وەك هەموو بڕیارێك کە مرۆڤ دەیدات.. تەشبیهی بکە بەئەسپێکی کێوی کە نایەڵێ کەس سەرکەوێتە سەر پشتی، بەلام: بەهەوڵدان و مەشق پێکردنی ڕۆژانە رەوشتی ئەو ئەسپە دەگۆڕێ. نەفس بەشی (زەوی)یە لەپێکهاتەمان، بۆیە داوای شتی نزم دەکات. ڕۆح بەشە (ئاسمانی)یەکەیە لەپێکهاتەمان، بۆیە داوای بەرزبونەوە

دەكات، كەواتە ململانێ لەنێوان نەفس و رۆحدا مەحاڵە روونەدات. بڕوانە ئەنجامدانی (فرض)، بۆچی (ثواب)ی زۆر زۆر زیاترە لەئەنجامدانی سوننەت؟ چونكە ئەنجامدانی (فرض) ویستی نەفس بەتاڵ دەكات و نەفس زۆر ناڕەحەت ئەبێ، لەبەر ئەمە خێری زۆرە. بەلاَم ئەنجامدانی سوننەت بواری بڕێك لە ئازادی دەهێڵێتەوە بۆ نەفس، بۆیە خێری كەمترە.

"نەفس" ئەگەر بەشی خۆی تیا نەبێ دژ بەهەمو جۆرەكانی بەخشین دەوەستێ. "نەفس"حەز بەبەخشین دەكات ئەگەر دەسكەوتی هەبێ وەكو ریایی "ئەمە دەستكەوتی نەفسە"، چونكە پیاهەڵدان خەڵكی بۆ نەفس ناوبانگ پەیداكردنە بۆی و لەزەت وەرگرتنە لەو پیاهەڵدان و ناوبانگە....

خواناسەكان (رەحمەتی خوایان لێ بێت) لەهۆكانی هەڵسوكەوتی نەفس تێگەیشتون و نەخۆشیەكانی نەفسیان دۆزیوەتەوە و ئاشكرایان كردوە بۆمان وەك

"الشح"(چلێیسی) ، واته: (جلیس النفس) حەز لێکردنی کۆکردنەوەو دەست بەسەراگرتن و بڵاونەکردنەوەی شتی مەعنەوی بۆ نمونە: حەزلێکردنی سومعەو ناوبانگ، لەهەمان کاتدا حەز ناکات کەسانی تر ستایشبکرێن و خەڵك بەباشی ناویان بهێنن !! لەبواری مادیدا نەخۆشیەکە پێی دەڵێن "البخل" واتە: ڕەزیلی.

بەرنامەی پیاو چاکان بۆ کەمکردنەوەو لەناوبردنی دەسەڵاتی نەفس بریتی یە لە بە قۆناغکردنی پەروەردەی نەفس و رزگار کردنی لە نەخۆشیەکانی.

چاوەڕوانی دوعاتانم.

بەشی -٢-

خوێنــەری ئـازیز، بـیرت ئەخەمـەوە کـە نەخۆشـیەکانی (نەفس) زۆرن و مەبەست لەچارەسەرکردنیان ئەوەیە کە رێگەی (اخلاص) ئاسانبکرێت بۆ ناو دڵ.

اخلاص واتە: (کردار بە پوختی ئەنجام بدرێت بۆ خوای گەورە).

اخلاص: مەرجی سەرەکییە بۆ قبوڵکردنی کردار لەلایەن خواوە. هەر لەبەرئەم (مەبەستە گەورەیە) پیاوچاکان دژایەتی نەفسی خۆیانیان کردوە. تیشکێکی کز ئەخەینە سەر نەخۆشی (الشح) (چڵێسی) ، واتە: ڕەزیلی لەبواری مەعنەویدا. هەر کاتێك پێت ناخۆش بوو بەباشی باسی هاوکارێکت (هاوپیشەت) بکرێ. ئـەوە (شـح) (چڵێـسی) ت تیایە ئاگاداری خۆت بە.

ئەگــەردکتۆریت، مامۆســتایت، گوتاربێـژیت، قوتابیــت، قورئــان خوێنیــت، ئاســنگەریت، وەزیریــت... و ستایــشی کەسێك کرا کەپیشەکەی وەك پیشەکەتە و پێت نـاخۆش

بــوو ئــەوە دەبــێ چــارەی خــۆت بکــەیت، خواناســان دەفەرمون: ئەبێ هەست بەخۆشی بکەیت!! ئینجا دەلێلە کە (شح) (چلێسی) ت نیە!!

بۆ ڕێگا چارەی (البخل) واتە، چارەسەرکردنی ڕەزیلی (بواری ماددی) سەرفکردنی شتی بەکەلك بۆ کەسانێك کە پێویستییان بەو شتە هەیە. ئەم سەرف کردنە بێ گومان کارێکی قورس و ناخۆشە بۆ نەفس و هەرگیز نەفْ ڕێگە نادات بە بەخش، چجای بەخششی شتی چاك و بەنرخ و نازدار. پیاوچاکان بەرنامەیەکی جوانیان بۆ ئەم دەردە داناوە کە پێویستەلەمێشکدا بچێنرێت.

١- مولك (هەموو مولکێك، تەنانەت خۆیشت) مولکی خوایت. ﴿لله ملك السموات والارض...﴾

٢- خوا سبحانه وتعالى پێویستی نیە بە بەخششی کەس.

٣- هەرچی دەبەخشی بۆ قیامەتی خۆت هەول ئەدەیت.

٤- بەخشش نابێ بەمنەتەوە بدرێت. ﴿قول معروف ومغفرة خير من صدقة يتبعها اذى والله غني حليم﴾،

واتە: بە وشەی شیرین هەژارەکە بەڕێ بکەین خێری زیاترە لەوەی پارەی بەمنەتەوە بدەینێ !!

٥-بەخشش دەبێ لەبەرخوا بێت (بۆ خوا، لەڕاهی خوا بێت)، ئەگینا خوا وەری ناگرێت، ئەگەر بەبڕی لەتە وردیلەیەك (مثقال ذرة) نییەتەکەت بێجگە لە خوابێت (بەشی نەفس)، ئەوا خوا وەری ناگرێت و بەبەخشش حیساب ناکرێ.

٦- کاتێك کە شتێك دەبەخشین، یەکەم جار دەچێتە دەستی خواوەو پاشان دەچێتە دەستی هەژارەکە.

٧- کەواتە بێ شەرمییە شتی بێ کەڵك ببەخشرێت، ١٢ کراست هەیە تەنها یەکێکیان عەیبدارە، دەچیت ئەویان دەدەین بەخوا!!! ئەوانەی دەگەنە پلەی (الابرار) بە بەخشینی شتی گران‌و نازدار دەگەنە ئەو پلەیە، خوای متعال دەفەرموێت: ﴿لن تنالوا البرحتي تنفقوا مما تحبون﴾.

٨- بێ شەرمییە وا تێ بگەین کە ئێمە خاوەن مولکێکین (بەئازایەتیو بازووی خۆمان دەستمان کەوتوە)، دابەشکردن وئیزنو ویستی خوا نەخوێنینەوە.

لێرەدا ئەوەستین و داوا ئەکەین لەپەروەردگار کار ئاسانیمان بۆ بکات لەرزگاربونمان لەهەمو دەردەکانی نەفسمان..... أمين

بەشی "٣"

تێبینی بکەن: زۆرینەی نەخۆشیەکانی (نەفس) لەچوار چێوەی (خۆویستی)وە هەڵدەقوڵێن. هەروەها پێویستە بزانین کە نەخۆشیەکانی (نەفس) سەرچاوەی ڕەوشتی خراپن.

لەبەشی دووەمدا ئاماژەمان بەوەدا کە ئەگەر خەڵکی ستایشی کەسێکیان کرد کە (پیشەکەی هاوشێوەی پیشەکەت بوو) پێت ناخۆش بو... بەڵگەیە لەسەر ئەوەی کە ڕزگارت نەبوە لەنەخۆشی (چڵێسی) واتە: (الشح) (چڵێسی). ئەو هەستە چۆن چارەسەر ئەکرێت؟

١. بە داواکاریی لێبوردن لەخوای گەورە.
٢. بە دیاری ناردن بۆ ئەو کەسە چونکە دیاری ناردن قین و رق ئەڕەوێنێتەوە (تهادوا تحابوا).
٣. ئەگەر ناشی ناسیت دوعای بۆ بکە.

بەم شێوەیە ئەو هەستە نامێنێت ان شاء الله. نەخۆشی (نفس) وەك نەخۆشی (لەش) وایە، نیشانەی هەیە، بەو

نیشانانە پزیشك نەخۆشییەكە ئەدۆزێتەوە، ئێمەش دەبێ ببینە دكتۆری خۆمان و دەردە (نەفس)ییەكانمان بدۆزینەوە و چارەسەریان بكەین.

هەندێ نیشانەی نەخۆشی (نەفس):

١- (بەكەمزانین)ی بەخششی خەڵكی.

٢- (بەزۆرزانین)ی بەخششی خۆت.

٣- (هەستكردن بەناڕەحەتی)كاتێك دەبیستیت (فلأن) لەتۆ زیاتری بەخشیوە.

٤- (هەستكردن بەخۆشی)كاتێك كە بۆت دەردەكەوێ كە بەخشینی تۆ زیاترە لە (فلأن).

٥- (هەوڵدان)بۆ دۆزینەوەی بەخششی خەڵكی.

٦- (دڵخۆشبون)بەزەرەری خەڵكی.

تێبینی : وەك وتمان بەخشش تەنها پارە نییە. بەم جۆرە بیر لەنیشانەی تر بكەرەوە كە تیایدا هەیە چونكە كەس ناخت ناناسێت وەك خۆت.

مەبەست چییە
لە ناردنی شەریعەت لەلایەن خواوە؟

زانایانی شەریعەت دەفەرمون مەبەستی شـەریعەت دابـین کردنی بەرژەوەندی مرۆڤە. ئـەو بەرژەوەندیانـەش لـە ٣ ئاستدان:

١-ئاستی پێداویستیە سـەرەکی یـەکان: (الـضروريات) کـە هەموو ئەوبوارانە دەگرێتەوە کە ژیانی لەسەر بەنـدەو بەبێ ئەوانە ژیان ناڕوات بـەڕێوە. ئـەم پێداویـستی یـە سەرەکی یانە (پێنـج)ن.

أ- پاراستنی ئایین.

ب- پاراستنی گیان.

ج- پاراستنی ئەقڵ.

د- پاراستنی نەوە (نسل).

هـ- پاراستنی ماڵ..

بەبێ ئەم پێنـج خاڵە ژیان مەحاڵە.

٢- ئاستی پێداویستی یە پلە دووەکان: (الحاجيات) ئەو بوارانە دەگرێتەوە کە خەڵکی پێویستیان پێیـەتی و بـەبێ ئەوانـە ژیـان قـورس دەبـێ، وخـەڵکی دەکەونـە

ناڕەحەتیــەوە، وەك : (كارەبــا)، (ئــاو)، (دەرمــان)، (تەلەفۆن)....

٣- ئاستی زیادەچاكی (التحسینیات) بـریتی یـە لـەو مـە سائیلانەی كە كار ئاسانی ئەكەن بۆ خـەڵكی و هـەر كاتێـك نـەمان خـەڵكی ناڕەحـەت نـابن، بـەڵام ئـەو زیادەچاكیەیان لەكیس ئەچێ.

تێبـینی : نمونــەی ئاســتی (٢) و (٣) ڕێژەییــە، واتــا بەگوێرەی كۆمەڵگایە.

دوكانی توحوفیـات ویانـەی ڕەشاقە.. لەهەنـدێ كۆمـەڵگا بەئاستی (٢) حسابە!.

چۆن ئەم ئاستانە دابین دەكرێن بۆ مرۆڤایەتی ؟

وەڵام : بۆ پاراستنی یەكەم دو مەرج پێویستە:

یەكـەم: یاسـایەك كـە ئەركـە ئیجبارییـەكانی سەرشـانی مرۆڤ دیاری بكات.

دووەم: یاسایەك كە كارە قەدەغە كراوەكان دیاری بكات.

بۆ ئاستی دووەم و سێهەم: پێویستیان بە پاسایەکە کە ئەوپێداویتسیانە بهێننە دی.

تێبینی: لەڕیزبەندی (اولویات)دا: (پێداویتسی یە سەرەکییەکان) پێش دەخرێن و پاشان(پێداویستی یە پلە دووەکان و پاشان پێداویستیە زیادە چاکیەکان).

سەبارەت بە (پێداویستی سەرەکییەکان): ئایین پێش هەموویانە، واتە: پاراستنی ئایین گرنگترە لەپاراستنی گیان (نەفس).

پاش پاراستنی ئایین نەفس دێت کاتێك (دووگیانی) مەترسی دروست بکات لەسەر دایك، نابێ (حمل) بکا، واتە: نەفس پێش دەخرێت بەسەر نەوەدا. هەروەها نەفس پێش دەخرێت بەسەر ئەقڵدا (ئەگەر نەشتەرگەریەك لەپێناوی ڕزگارکردنی ژیانی مرۆڤێك بکرێت، بەلاّم پێشەکی بزانرێت کە زەرەرو زیان بەمێشکی ئەگات، ناچارە (لەپێناوی مانی ژیانی ئەوکەسەدا) کەئەو زەرەرە بدات لەمێشکی چونکە

پاراستنی نەفس پێش نەقلە. بەڵام پاراستنی نەقڵ پێش دەخرێت بەسەر نەوەدا، و دوای هەمویان لەگرنگیدا پارستنی ماڵ دێت. هیوادارم سودتان وەرگرتبێ لەم بابەتە. بەخواتان ئەسپێرم.

